

En lag som innebär att endast erkända hamnarbetare får utföra hamnarbete kan vara förenlig med unionsrätten om den syftar till att garantera säkerheten inom hamnområden och förhindra arbetsplatsolyckor

Att en partsammansatt administrativ kommitté ska ansvara för erkännandet av hamnarbetare är dock varken nödvändigt eller lämpligt för att uppnå detta mål.

I belgisk lagstiftning regleras hamnarbete bland annat genom lagen om hamnarbete, vari det föreskrivs att sådant arbete endast får utföras av erkända hamnarbetare. Under år 2014 sände Europeiska kommissionen en formell underrättelse till Konungariket Belgien, vari det hävdades att den belgiska lagstiftningen om hamnarbete stred mot etableringsfriheten (artikel 49 FEUF). Till följd av denna underrättelse antog nämnda medlemsstat, under år 2016, en kunglig förordning om erkännande av hamnarbetare i hamnområden, innehållande tillämpningsföreskrifter för lagen om hamnarbete, vilket resulterade i att kommissionen avslutade det fördragsbrottsförfarande som inletts.

I målet Katoen Natie Bulk Terminals och General Services Antwerp (C-407/19) hade dessa båda bolag, som bedrev hamnverksamhet i Belgien och i utlandet, yrkat att Raad van State (Högsta förvaltningsdomstolen, Belgien) skulle ogiltigförklara 2016 års kungliga förordning, eftersom de ansåg att förordningen hindrade dem från att anlita hamnarbetare från andra medlemsstater än Belgien för att arbeta i belgiska hamnar.

I målet Middlegate Europe (C-471/19) hade det berörda bolaget tvingats betala böter sedan den belgiska polismyndigheten konstaterat att bolaget låtit en icke erkänd hamnarbetare utföra hamnarbete. Inom ramen för förfarandet vid den hänskjutande domstolen i det målet, Grondwettelijk Hof (Författningsdomstolen, Belgien), gjorde bolaget gällande att lagen om hamnarbete var grundlagsvidrig av det skälet att den medförde ett åsidosättande av näringsfriheten. Sistnämnda domstol påpekade att näringsfriheten stadfästs i den belgiska grundlagen och att den har ett nära samband med ett flertal grundläggande friheter som garanteras i EUF-fördraget, däribland friheten att tillhandahålla tjänster (artikel 56 FEUF) och etableringsfriheten (artikel 49 FEUF), och beslutade – i likhet med Raad van State (Högsta förvaltningsdomstolen) i det första målet – att inhämta ett förhandsavgörande från EU-domstolen om huruvida denna nationella lagstiftning, varigenom det inrättats ett särskilt system för att rekrytera hamnarbetare, var förenlig med nyssnämnda unionsrättsliga bestämmelser. Inom ramen för dessa mål uppmanades domstolen inte bara att besvara den frågan, utan även att klargöra vilka ytterligare kriterier som skulle tillämpas för att avgöra huruvida det regelverk som var tillämpligt på hamnarbetare var förenligt med unionsrätten.

Domstolens bedömning

Domstolen konstaterar inledningsvis att den aktuella nationella lagstiftningen ålägger företag utan säte i Belgien som önskar etablera sig där för att bedriva hamnverksamhet, eller som önskar tillhandahålla hamntjänster utan att etablera sig där, att endast anlita hamnarbetare som är erkända enligt denna lagstiftning, och hindrar således sådana företag från att anlita egen personal eller andra icke erkända hamnarbetare. Denna lagstiftning kan följaktligen göra det mindre attraktivt för sådana företag att etablera sig i Belgien eller att tillhandahålla tjänster i den medlemsstaten, och utgör därför en inskränkning i etableringsfriheten och friheten att tillhandahålla

tjänster, vilka garanteras i artikel 49, respektive 56 FEUF. Domstolen erinrar om att en dylik begränsning kan vara motiverad av tvingande hänsyn av allmänintresse, förutsatt att den är ägnad att säkerställa förverkligandet av det mål som eftersträvas och att den inte går utöver vad som är nödvändigt för att uppnå detta mål. I förevarande mål finner domstolen att den aktuella lagstiftningen inte i sig är olämplig eller oproportionerlig för att uppnå målet bestående i att garantera säkerheten inom hamnområden och förhindra arbetsplatsolyckor. Vid en helhetsbedömning av den aktuella lagstiftningen anser domstolen att ett sådant system inte strider mot artiklarna 49 och 56 FEUF, förutsatt att de villkor och förfaranden som föreskrivs i denna lagstiftning grundar sig på objektiva, icke diskriminerande kriterier som är kända på förhand och som gör det möjligt för hamnarbetare från andra medlemsstater att styrka att de, i dessa medlemsstater, uppfyller sådana krav som motsvarar de som gäller för inhemska hamnarbetare, samt att dessa villkor och förfaranden inte resulterar i att det inrättas en begränsad kvot av arbetstagare som kan erkännas som hamnarbetare.

Vidare finner domstolen, vid sin prövning av huruvida den angripna kungliga förordningen är förenlig med bestämmelserna om den fria rörligheten i EUF-fördraget, att den ifrågavarande nationella lagstiftningen även utgör en inskränkning av den fria rörligheten för arbetstagare, som säkerställs i artikel 45 FEUF, eftersom den kan ha en avskräckande verkan på arbetstagare och arbetsgivare från andra medlemsstater. Domstolen prövar således huruvida de åtgärder som föreskrivs i denna lagstiftning är nödvändiga och proportionerliga för att uppnå målet bestående i att garantera säkerheten inom hamnområden och förhindra arbetsplatsolyckor.

I detta hänseende finner domstolen inledningsvis att i den mån den nationella lagstiftningen särskilt innebär att:

- erkännandet av hamnarbetare ankommer på en administrativ partssammansatt kommitté, bestående av ledamöter som utsetts av arbetsgivar- och arbetstagarorganisationer,
- denna kommitté ska, med hänsyn till behovet av arbetskraft, besluta huruvida erkända hamnarbetare ska upptas i en kvot för hamnarbetare eller ej, för hamnarbetare som inte ingår i denna kvot är deras erkännande giltigt så länge som deras anställningsavtal löper, med följden att de måste genomgå ett nytt erkännandeförfarande varje gång de ingår ett nytt anställningsavtal,
- det inte föreskrivs någon frist inom vilken den administrativa partssammansatta kommittén ska anta sina beslut,

är den varken nödvändig eller lämplig för att uppnå det eftersträlvade målet och således inte förenlig med de bestämmelser om den fria rörligheten som föreskrivs i artiklarna 45, 49 och 56 FEUF.

Därefter prövar domstolen villkoren för att erkänna hamnarbetare. Den aktuella lagstiftningen innebär att en arbetstagare, såvida denne inte kan styrka att vederbörande uppfyller likvärdiga villkor i en annan medlemsstat, för att erkännas som hamnarbetare måste uppfylla krav avseende medicinsk lämplighet, godkänt psykologiskt test och föregående yrkesutbildning. Domstolen anser att dessa villkor är ägnade att säkerställa säkerheten i hamnområden och är proportionerliga i förhållande till ett dylikt mål. Dessa åtgärder är följaktligen förenliga med de bestämmelser om den fria rörligheten som föreskrivs i artiklarna 45, 49 och 56 FEUF. Domstolen påpekar emellertid att det ankommer på den hänskjutande domstolen att kontrollera huruvida det uppdrag som åvilar arbetsgivarorganisationen och, i förekommande fall, fackföreningen för erkända hamnarbetare när de utser det organ som ska anordna dessa undersökningar, tester eller prov, inte medför att det kan ifrågasättas huruvida dessa undersökningar, tester eller prov genomförs på ett transparent, objektivt och opartiskt sätt.

Domstolen slår vidare fast att den ifrågavarande nationella lagstiftningen, som innebär att hamnarbetare som erkänts som sådana enligt ett tidigare regelverk fortsättningsvis behåller denna ställning och ska upptas i hamnarbetarpoolen, inte framstår som olämplig eller oproportionerlig för att uppnå det eftersträlvade målet, vilket resulterar i att den även i detta avseende är förenlig med de friheter som garanteras i artiklarna 45, 49 och 56 FEUF.

Domstolen anser även att den aktuella nationella lagstiftningen, som föreskriver att för att en hamnarbetare som tillhör hamnarbetarpoolen ska kunna förflyttas till ett annat hamnområde än det där denne har godkänts måste vederbörande uppfylla vissa villkor och genomgå vissa förfaranden som fastställs i kollektivavtal, är förenlig med de bestämmelser om fri rörlighet som föreskrivs i artiklarna 45, 49 och 56 FEUF. Det ankommer emellertid på den hänskjutande domstolen att pröva huruvida dessa villkor och förfaranden är nödvändiga och proportionerliga i förhållande till målet bestående i att garantera säkerheten inom varje enskilt hamnområde.

Domstolen påpekade avslutningsvis att lagstiftning som innebär att logistikarbetare ska inneha ett "säkerhetsintyg", varvid villkoren och förfarandena för att utfärda ett sådant intyg fastställs i kollektivavtal, inte strider mot de friheter som säkerställs i artiklarna 45, 48 och 56 FEUF, såvida villkoren för att utfärda ett sådant intyg är nödvändiga och proportionerliga i förhållande till målet bestående i att garantera säkerheten inom hamnområden, och det förfarande som sökanden måste genomgå för att erhålla intyget inte medför en oskälig och oproportionerlig administrativ börda.

PÅPEKANDEN: Begäran om förhandsavgörande gör det möjligt för domstolarna i medlemsstaterna att, i ett mål som pågår vid dem, vända sig till EU-domstolen med frågor om tolkningen av unionsrätten eller om giltigheten av en unionsrättsakt. Domstolen avgör inte målet vid den nationella domstolen. Det är den nationella domstolen som ska avgöra målet i enlighet med EU-domstolens avgörande. Detta avgörande är på samma sätt bindande för de övriga nationella domstolar där en liknande fråga uppkommer.

Detta är en icke-officiell handling avsedd för massmedia och den är inte bindande för domstolen.

Domen i [fulltext](#) publiceras på webbplatsen CURIA dagen för avkunnandet.

Kontaktperson för press: Gitte Stadler ☎ +352 4303 3127

Bilder från uppläsningen av domen finns tillgängliga på [Europe by Satellite](#) ☎ (+32) 2 2964106.